



# Geleceğin Şekillendirilmesi Açısından Belge/Bilgi Yönetimi ve Teknoloji Öngörüsü Bileşkesi

*Records/Information Management and Technology Forecasting in Shaping the Future*

## Bilgi Yönetimi Dergisi

Cilt: 2 Sayı: 1 Yıl: 2019

<https://dergipark.org.tr/by>



### İnceleme Yazıları

#### Makale Bilgisi

Gönderildiği tarih: 16.05.2019

Kabul tarihi: 24.05.2019

Yayınlanma tarihi: 28.06.2019

#### Article Info

Date submitted: 16.05.2019

Date accepted: 24.05.2019

Date published: 28.06.2019

#### Anahtar sözcükler

*Belge/bilgi yönetimi, teknoloji öngörüsü, gelecek planlaması, bağımlılık.*

#### Keywords

*Records/information management, technology forecasting, future planning, dependence*

#### ORCID

0000-0002-0633-8307

**Mehmet TORUNLAR**

Devlet Arşivleri Başkanlığı, [mehmettorunlar@mynet.com](mailto:mehmettorunlar@mynet.com)

### Öz

Belge/bilgi yönetimi sistemleri tüm süreçleri ile elektronik ve dijital dünyanın temel yapıtaşını oluşturmaktadır. Çok hızlı ve baş döndürücü bir şekilde teknolojik ilerlemeler de devam etmektedir. Çok kısa süre önce edindiğiniz teknolojik ürünler, yazılımlar, sistemler hızla eskimekte yeni ürünler, yapılar, sistemler hayata dâhil olmaktadır. Bununla baş etmenin en iyi yollarından birisi olarak teknolojik öngörülerde bulunmak gelişmiş ülkelerde uygulanan bir şey olmuştur. Belge/bilgi yönetiminin profesyonellerinin de kendi alanları ile teknolojinin kesiştiği noktalarda gerçekleşebilecek teknolojik gelişmelere karşı öngörülerde bulunması mesleğin geleceği açısından önemlidir. Mesleki alanı ilgilendirecek, etkileyecek teknolojik öngörülerde bulunarak geleceğe hazırlıklı olmak, yatırım yapmak, belge/bilgi yönetimi süreçlerini ürünün özellikleri üzerinden tanımlamanın da önüne geçecektir.

### Abstract

Records/information management systems constitute the basic building block of the electronic and digital world with all processes. Technological advances continue in a very fast and dizzying way. Recently, technological products, software, systems, new products, structures, systems are rapidly becoming obsolete. As one of the best ways to cope with this, technological predictions have been applied by developed countries. It is important for the future of the profession that the professionals of document/information management make predictions against the technological developments at the intersection of their fields and technology. Preventing for the future by making technological predictions that will affect and affect the professional field, making investments, document/information management processes will be prevented from defining the features of the product.

## 1. Giriş

Kamuda veya özel işletmelerde, faaliyette bulunma, hizmet verme, iş üretme, işlem yapma anlayışı artık elektronik ortamlarda, dijital âlemlerde, ağ yapılarında ilişkiler ve iletişim üzerinden gelişiyor. BİT, iletişim teknolojileri ve yeni nesil bir iletişim platformu olan internet sayesinde kamusal yapısalıklar da değişiyor. Bu süreçte, hızla gelişimine devam eden teknolojik yenilikler, ürünler, sistemler sayesinde daha karmaşık hale gelen kamusal faaliyet ve hizmet alanları, ilişkiler ağı, mutlak bir güvene ve özgün teknolojik varlıklara, süreçlere ve sistemlere ihtiyaç duyuyor. Güveni tesis etmek üzere, yalnız bugünküleri değil, geleceğin teknolojik gelişmelerini de dikkate alacak yeni bir bakış açısına, bu doğrultuda değişen, ilerleyen dünyaya ayak uydurmak için ise güvenli ve güvenilir bir ekosisteme dâhil olmaya gereksinim bulunuyor.

Günümüzün gerçekliklerinden hareket edenlerin önemli faaliyet alanlarından bir tanesi de teknolojik öngörü (foresight) çalışmaları yapmaktır. Öncelikle teknolojik öngörünün ne olduğunu kısaca açıklayalım. Teknolojik öngörü; “Bir ülkenin uzun dönemli hedefleri doğrultusunda en büyük ekonomik, toplumsal ve çevresel faydayı yaratabilecek stratejik teknolojilerin belirlenmesine yönelik

bir süreç (Teknoloji..., 2018)” tir. Öngörü çalışmaları başta ABD ve AB ülkeleri olmak üzere birçok ülkede yaygınlaşarak gelişiyor.

ABD’nde faaliyet gösteren, Gartner<sup>1</sup> firması tarafından düzenlenen Gartner Sempozyumu’nda, Gartner üyesi ve başkan yardımcısı olan Darly Plummer’ın, 2018 yılı ve sonrası için teknoloji ve özellikle bilgi teknolojileri üzerine çeşitli stratejik öngörülerini incelediğimizde gelişmiş dünyanın hedeflerinin ve stratejilerinin hayallerimizin de ötesinde olduğunu söyleyebiliriz. Bu çerçevede öngörülerini başlıklar halinde sıralayalım:

1. İnternet sitelerini muhteşem bir öngörüyle görsel ve sesli aramayı destekler hale getiren markalar, 2021 yılına kadar dijital ticaret gelirlerini %30 artıracaklar.
2. 2020 yılına gelindiğinde, günümüz en büyük 7 dijital firma arasında olan 5 dev firma bir sonraki liderlik fırsatını yakalayabilmek için bilerek kendilerini aksatacaklar.
3. 2020 yılına gelindiğinde bankacılık sektörü kayıt zinciri tabanlı kriptolu para birimleri kullanarak bir milyar dolarlık işletme değeri elde edecekler.
4. 2022 yılına gelindiğinde olgun ekonomilerdeki bireylerin çoğu doğru haber yerine sahte haberler edineceklerdir.
5. 2020 yılına kadar yapay zekâ tarafından yönlendirilen sahte gerçekliklerle hazırlanan içeriklerin yaratılması, bu içerikleri tespit etme yeteneklerinin önüne geçecek.
6. 2021 yılına kadar işletmelerin %50’den fazlası bot oluşturma konusunda mobil uygulama geliştirmeden daha fazla para harcayacak.
7. Çok yönlülük uzmanlaşmanın önüne geçecek. 2021 yılına gelindiğinde bilgi teknolojileri personelinin %40’ı çok çeşitli rolleri ve görevleri olan kişiler olacak ve çoğunlukla teknoloji ile ilişkili olmaktan uzak çok yönlü kişiler olarak adlandırılacaklar.
8. 2020 yılına gelindiğinde yapay zekâ yalnızca 1.8 milyon işi ortadan kaldırırken ortaya 2.3 milyon farklı iş çıkaracak olumlu bir sistem halini alacak.
9. 2020 yılında IoT<sup>2</sup> teknolojisi yeni ürün tasarımları yapılacak olan elektronik cihazların %95’inde yer alacak.
10. 2022 yılına gelindiğinde IoT için tüm güvenlik bütçelerinin yarısı koruma yerine arıza giderme, geri çağırma ve güvenlik arızalarına gidecek (Gartner’ın... 2018).”

## 2. Belge/Bilgi Yönetimi ve Teknoloji Öngörüsü

Plummer’ın öngördüğü bu teknolojik gelişmelerin etkilerini nerelerde, nasıl fark edebiliriz? Kamudan özel işletmelere hizmetlerin, faaliyetlerin gelişmesi ve kişiselleştirilmesi, kamu yararının ve verimliliğin iyileştirilmesi, özel veya kamuya ait verilerin analiz edilip her alana ait süreçlere katkıda bulunması, hizmetlerin her açıdan etkinliğinin artırılması, doğru ve zamanında hastalık teşhisinden ekonomik gelişim sağlanmasına kadar birçok noktada etkilerini gözlemleme imkânına sahip olabiliriz.

Ancak bu öngörülerin sağladığı avantajlardan yararlanılması, olumsuzlukların engellenebilmesi için kurumların her şeyden önce yapması gereken şeyler var.

Geray’a göre (2016, s. 62) günümüzde gelişmiş ve yüksek teknolojilere sahip değilseniz, teknoloji öngörüsü çalışmaları yaparak (foresight) gelecektekilere ilişkin olarak yetenek edinmeye yönelik bilim ve teknoloji politikaları uygulamanız gerekecektir.

Teknolojik öngörü yapmaktaki amaç, gelecekte daha da gelişen teknoloji ve ona bağlı ekonomik, stratejik, çevresel, askeri, toplumsal vb. ilerlemeler karşısında geride kalmamak amacıyla bugünden neler yapmamız gerektiğine ilişkin çalışmalara başlamayı sağlamaktır.

Nasıl bir gelecekte, küresel düzeyde hangi yetkinlikte yer alma isteğinize, erişilebilir, başarılabılır hedeflediklerinize yönelik yapmanız gerekenlere hemen başlamakla ilgili etken bir faaliyet alanıdır.

<sup>1</sup> Gartner, 1979 yılında Gideon Gartner tarafından Amerika’da kurulmuş, 85 ülkede 5.300 çalışanı ile faaliyette bulunan bir araştırma kuruluşudur. Bilgi teknoloji ürünleri üzerinde araştırma ve tavsiyelerde bulunmaktadır.

<sup>2</sup> IoT (Internet of Things): Nesnelerin İnterneti.

“Teknoloji öngörüsü, öngörü çalışmalarının belki de en dinamik dallarından biri, öngörü çalışmalarının temel amacı arzu edilen bir gelecek için etkinlik gösterilecek bilim ve teknoloji konularını belirlemek ve bu konuları başarabilmek için gerekli bilim/teknoloji alanlarında bugünden yetkinleşmeye başlamaktır” (Geray, 2016, s. 62).

Elbette teknoloji öngörüsü geleceğin afaki bir tahmini veya gelecekle ilgili fal açmak değildir. Eldeki tüm varlıkları kullanarak teknolojiye ve onun etkilediği unsurlarda erişilebilecek bir geleceği en azından muhtemel hale çevirebilmek için yürütülecek politikaları belirleyip hızla uygulamaya geçmeyi çerçeveledir.

Günümüz teknolojisi veya gelecekte ortaya çıkabilecek ileri teknolojilerin temel yapı taşını oluşturduğu bilgi çağı, bilgi ekonomisi gibi kavramların içeriği, teknolojik ürünler ve yapılar üzerinde salt verinin, enformasyonun, bilginin aranması, üretilmesi, korunması değildir. Bu husus, teknoloji ile sarmalanan verinin, enformasyonun, bilginin işletilerek bir değere dönüştürülmesi ile ilgilidir. Yani işin yalnız bilgi edinilmesi alanında olmak size bir güç vermiyor, o bilgiyi işleyecek, katma değer haline dönüştürecek özgün teknolojik yapısalılıkları da ortaya koymanız ve bu bilgiyi yine özgünleştirilmiş donanımlar, yazılımlar ve sistemler üzerinde yönetilebilir kılmamız gerekiyor.

Teknolojinin icat edeni, doğal olarak da küresel boyutta yöneteni olan ülkeler, teknolojik ürünlerin yalnız özelliklerinden hareket ederek faaliyetlerde bulunmuyorlar. “Geleceğin ileri teknolojileri, gelişmiş ülkelerin kapitalist birikim sürecinde değer zincirinin katma değer içeren bölümlerinde odaklaşarak birikimi sağlama stratejilerine göre şekilleniyor. Bu anlamda, büyük ölçüde onların biçimlendireceği teknolojilerin nitelikli işgücüne dayalı katma değer oranı yüksek alanlarda etkinlik göstermezseniz, hep ‘azgelişmiş’ olarak kalmaya devam edeceksiniz (Geray, 2016, s. 62).”

Ülkemizde de bu yönde faaliyetler sürdürülmektedir. Türkiye’nin ulusal bilim ve teknoloji politikasının belirlenmesi amacı ile Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından hazırlanan ‘Vizyon 2023 Strateji Belgesi’ hazırlanmıştır. Bu Türkiye’nin en kapsamlı ulusal bilim ve teknoloji stratejisidir. Vizyon 2023 Strateji Belgesi, ulusal düzeyde ilk kez yapılan teknoloji öngörüsü panelleri ve teknoloji strateji gruplarının ortak çalışmaları sonucunda ortaya çıkmıştır.

Belge/bilgi yönetimi sistemleri ve süreçleri bilginin bu kadar yoğunluklu olarak tartışıldığı, ortaya konulduğu, vizyon strateji belgelerine alındığı faaliyetlerde bir alt başlık olarak dahi dile getirilmez. Oysa belge/bilgi yönetimi sistemleri ve süreçleri, bilgi toplumunun, bilgi ekonomisinin, iletişim ve bilgi teknolojilerinin Kara Kutusu’dur.

Belge/bilgi yönetiminin asli unsuru olan arşivcilik tarihin çok eski dönemlerinden beri toplumların, devletlerin, kurumların hayatlarında yer almış, önemli fonksiyonlar da yürütmüşlerdir. Ancak bugünkü bilgi teknolojileri, iletişim teknolojileri ile onların ortaya koyduğu yapısalılık bizzat belgeden, veriden, enformasyondan nihayetinde bilgiden beslenmektedir.

Belge/bilgi yönetimi sistemleri, söz konusu teknolojilerin ve onların oluşturduğu dünyanın kurucu unsurudur. Bu sistemler üzerinde belgeleri/bilgileri yönetemezseniz, sosyal siteleri, web sitelerini, blockchainleri vd. yönetemezsiniz.

Yani teknolojik ürünler, sistemler, yapısalılıklar ile belge/bilgi yönetim süreçleri arasında bağımlılık ilişkisi mevcuttur. Bunu karşılıklı bağımlılık olarak değil tek taraflı bağımlılık olarak nitelendirilebiliriz. Teknolojik ürünlerin, sistemlerin ortaya konulmasına ait bilgiden daha önemli olan, bu ürünler üzerinde oluşturulan, üretilen, saklanan, erişilen, paylaşılan bilgilerin veya akıllı makine ve yapay zekâlı ürünlere yönelik yüklenecek ve işlenecek bilgilerin yönetilmesi aşaması son derece önemlidir. Bu ürünlerin ortaya çıkardığı sistem ve yapıların çalışması, kullanılması, işe yarar olabilmesi için gerekli olan bilgi, beceri ve deneyimler belge/bilgi yönetiminin süreçleri ve yapısalılığıdır.

Konuya bu açıdan baktığımızda şunu rahatlıkla iddia edebiliriz, teknolojik öngörüler doğrultusunda geleceğe yönelik bugünün bir sonraki aşaması olacak teknolojilerin de kurucu unsuru yine belge/bilgi yönetim sistemleridir, bu noktada teknoloji bu yönetim sistemine tek taraflı olarak bağımlıdır, görünen odur ki, bu bağımlılık artarak da devam edecektir.

Bu gerçekliklere rağmen, teknolojik gelişmelerle bilgi varlığının birlikteliğinin günümüz dünyasını şekillendirdiğinden söz edilse bile, teknolojinin yalnızca ürünsel özelliklerinin bugünü

oluşturmadığından, o ürün üzerinde üretilen, geliştirilen bilginin yönetilerek bir katma değere dönüştürülmesinin gerekli olduğundan, bu yönetim mekanizmasının hayatın ekonomiden, istihbarata, askeri güçten kültürel gelişime, sosyal ilişkilere kadar her alanını etkilediğinden hiç bahsedilmez.

Şunu çok net söylemek gerekir ki, bilgi toplumunun ve ekonomisinin şekillendirip isimlendirdiği günümüzde teknoloji ile uygulama alanını sarmal bir birliktelikte çevreleyen alanların en önemlilerinden bir tanesi de belge/bilgi yönetimi disiplini ile gerek kamu gerekse özel işletmelerde bu disiplinin temellendirdiği süreçlerdir.

Günümüzün teknolojileriyle birlikte, varlığını ve etki alanını ufuk çizgisinde gösteren geleceğin ileri teknolojileri, belge/bilgi yönetimi süreçleriyle gerçekleşen bütünleşmesi ile beraber, şimdilerde olduğu gibi gelecekte de kamu veya özel işletmelere yönelik birikim zincirlerine ciddi anlamda katma değer sağlayacaktır. Katma değerlerle birlikte daha önce var olmayan kişiselden, kurumsala ve toplumsala belki daha da ileri boyutta küresele yeni belirsizlikler ve sıkıntıları da beraberinde getirecektir. Bu sıkıntıların çözüm araçları arasında belge/bilgi yönetim sistemlerinin olacağına dair bir şüphe duyulmamalıdır.

Ancak ülkemizde yerleşmiş, hâkim ve yapısal bir arşivciliğe, belge/bilgi yönetimine bakış açısının olduğu gerçeğini de unutmamalıyız. “Ülke temelinde belge/bilgi yönetiminin üç boyutlu bir yapısal sorunu olduğundan söz edebiliriz. Bunlar; kamu kurum ve kuruluşları ile stratejik öneme sahip organizasyon veya örgütlere ait a-) belgenin/bilgi varlıklarının hacmi, b-) tüm bu teşkilatların içyapısı, işleyiş sistemleri, bu faaliyet alanına psikolojik yaklaşımları, meseleye bakıştaki optik kayma ve c-) kurumlar arası belge/bilginin üretilmesinden, paylaşımına kadar ilerleyen ve devletin ortak aklını ortaya koyacak koordinasyon ve yönetim sorunu (Torunlar, 2017, s. 24).” Her mevkideki çalışanların ve toplamda kişilerin konunun önemini ve etki alanını görmesindeki aksaklıkların şekillendirdiği yapısal sorunlar, ülkenin belge/bilgi birikimine yönelik fiziksel hacim ile içerik hacmi arasında, doğru ve işe yarar orantı kurulmasını engellemektedir.

Meseleye yanlış açıdan yaklaşıldığı için, teknolojiyle eklemlendirilmeye çalışılsa da sistematığı kuramayan kurum, kuruluşlar ve organizasyonlar nicelik ve nitelik olarak büyük hacimdeki belge/bilgi yükünü taşıyamamakta, bilgi varlıkları hızla erişilemez, kullanılamaz hale gelmeye doğru yol almaktadır. Bu meselenin çözümlenmesi için bugünle birlikte geleceğe doğru da farklı bir bakış açısı geliştirip davranış modelimizi de değiştirmemiz gerekiyor.

Şu soruyu sorarak asıl anlatmak istediğimiz noktaya gelelim: Belge/bilgi yönetimi ile uğraşan profesyoneller geleceğin dünyasına yönelik hazırlıklarını yapmakta, buna yönelik öngörülerde bulunmakta mıdır?

Bu profesyoneller, iletişim ve bilgi teknolojilerinin bu alanda kullanılması sonucu elde edilen değerlere bakarak, şu andaki teknolojinin limitlerinin kullanılmasının etkilerini, gelecekte hangi özelliklerin bu limitleri aşarak yeni neleri ortaya çıkartabileceğini, bu yeniliklerin mesleki bilgi ve becerilere çarpan değerlerinin ne olacağını belirlemekle ilgili düşünsel veya eylemsel ne gibi çalışmalar yürütmektedirler?

“Bilginin üretimi, depolanması, analizi, kullanımı çağımızın yenilikçi bilgi teknolojilerini gerektirdiğine göre belge yönetimi ve arşiv alanında da yenilikçi teknolojiler kullanılmak zorundadır (Ünal ve Özdemirci, 2017, s. 59).” tespitinden hareket ettiğimizde mesleki alan hazırlıklarımız bugün ne durumdadır?

Belge/bilgi yönetimi alanında profesyonel düzeyde çalışan ve bu alanın teorisini çerçeveleyenler olarak hızla, gelecek olayların gerçekleşme zamanlarının belirlenip mesleki alanı hangi açılardan etkileyip dönüştüreceğinin öngörülmesi gereklidir.

Endüstri 4.0, endüstri 5.0, nesnelerin interneti, yapay zekâ, dijital dünya, veri analizinin bu alana taşınması, büyük verinin yönetimi, kişiselden kurumsala belgenin bilginin güvenilirliği, elde tutulması, faydalanılabilir halinin korunması, arşivlenmesi, yeni arşiv materyalleri vb. konular, bugüne kadar olanların incelenmesi sonucu analizi yapılmış, gözden geçirilmiş cevaplara göre yeni ve daha özelleştirilmiş sorularla desteklenerek bir yol haritası çıkartılmalıdır.

Çeşitli haberleşme protokolleri sayesinde birbirleri ile haberleşen ve birbirine bağlanarak, bilgi paylaşarak akıllı bir ağ oluşturmuş cihazlar sisteminin veya bilgisayar kontrolündeki bir robotun çeşitli

faaliyetleri zeki canlılara benzer şekilde yerine getirme kabiliyeti olan yapay zekânın, belge/bilgi yönetimi süreçlerinde kullanılır hale gelmeden bizim bu unsurlarla ilgili özgün olarak yapacaklarımıza yönelik rotamızın bugünden öngörülerek çizilmesi rakipler veya eşitler arasında bize ciddi avantajlar sağlayacaktır.

Bu hususta elimizde, elektronikleşen belge ve arşivlere yönelik gelişmelerin, sıkıntıların, güvenlik açıklarının, nüfuz edemediklerimizin, hesap edemediklerimizin olduğu, gelişmeleri çerçeveleyen bir temel ajandamız olmalıdır. E-belge, e-arşiv, klasik arşivlerin teknoloji ile buluşturulmasıyla ilgili, teknolojinin meslek hayatımıza girdiği günden şimdiye kadar olan sürece ait yeterli verileri barındıran, gözleme dayalı birikimlerimiz gelecek öngörülerimizde bize ışık tutacaktır.

Çünkü bu birikimle bugünü değerlendirip geçmişteki gelişmelere bakarak gelecektekileri öngörmeye çalışmamız gerekiyor. Biz bugüne kadar olanlarla ilgili bir birikim ve değerlendirmeye sahip değilsek, geleceğe yönelik “belge/bilgi yönetimi teknolojik öngörüsü”nde bulunmamız da mümkün olmayacaktır.

Görünen o ki bugün e-belge, e-arşiv konusunda sahip olunan, kullanılan teknolojik ürünler ve süreçler uygunluklarına erişmek üzeredirler. Mevcut teknolojik ürün ve süreçlerin ne zaman ömrünü tüketeyeceğini de iyi hesap etmemiz gerekiyor. Örneğin klasik belgelerin dijital ortama hiçbir planlama yapmadan aktarılmasının, uzun vadede bile değil, orta vadede kurumlara, devlete katkısı ve maliyeti ne olacaktır? Geliştirilen e-belge, e-arşiv yazılımlarının nesnelerin internetine, yapay zekâlı uygulamalara uyumlanması konusunda bir stratejimiz, hedefimiz var mıdır? Bunu ölçeklendirilmiş verilerle denetliyor, destekliyor ve geleceğe taşınır halde tutabiliyor muyuz?

Bunu başarabilmemiz için, yeterince geçmiş veriye, değerlendirmeye sahip olmamız ve bu alandaki teknolojinin üst limitini biliyor bulunmamız gerekmektedir. Teknolojik gelişmelerin bu alanı değiştirmesinden, çerçevlendirmesinden bugüne, ortaya çıkanları eksisi ve artışı ile bir değerlendirmeye tabi tutup elimize alacağımız veriler, geleceğe yönelik teknolojik etkilerin değiştirme ve etkileme gücünü gösterebilir bir kıstas olabilir.

Ufukta görmeye başladığımız yeni teknolojilerin belge/bilgi yönetimi alanındaki performansı ne olacaktır? Bu performansın mesleki alana etkisi, bu etkinin kişisel, kurumsal, toplumsal, devlet düzeyinde yansımalarının belirlenmesi, ancak bugünden ölçeklendireceğimiz veriye dayalı değerlendirmelerin öngörülerle desteklenmesiyle ortaya konulabilir. Belge/bilgi yönetimi ürünleri ve süreçleri aynı zamanda kişiselden ulusala kadar birçok alanda hem güvenlik hem sosyal güvenlikle de yakın ilişki içerisinde.

O zaman profesyonel belge/bilgi yöneticileri şu soruları sorarak işe başlamalıdır:

- Hangi teknolojiler ülkemiz için en iyisidir ve daha önemlidir?
- Türkiye'nin kalkınmasına, daha iyi hizmet sunmasına ve hedeflerine erişimine ne derecede katkıda bulunur?
- Küresel ölçekte etkinlik konusundaki katma değeri nedir?
- Belge/bilgi yönetimi-teknoloji öngörüsünün ulusal belge/bilgi birikimimize sağlayacağı katkılar neler olabilir?
- Tüm bu dönüşüm çalışmaları, var olan işlere ne yapacak?
- Bu teknolojilere özgün ve ulusal düzeyde sahip olamaz, yalnızca kullanıcı pozisyonunda kalırsak, Türkiye açısından doğabilecek olumsuzluklar nelerdir?

Belge/bilgi yönetimi-teknoloji öngörüsü çalışmaları, çalışmanın aktörlerine uzun dönem için sistematik düşünmenin ve kendi alanlarına daha geniş bir perspektiften bakarak, alanlarına özgü kısıtlamaları aşmanın yollarını, daha da önemlisi bir arada çalışabilmeyi öğretmelidir.

Günümüzde ülkemizde, birçok meslek alanında da olduğu gibi belge/bilgi yönetimi alanında da teknolojinin getirdiği yapısal köklü değişimlerin yeterince anlaşılmadığını veya önemsenmediğini söylememiz mümkündür.

Teknolojinin sarmaladığı belge/bilgi yönetimi sahasında, elektronik ve dijital dönüşüm her geçen gün biraz daha ivmelenerek adeta fırtınalar kopartarak ezberleri bozarken, kurum, kuruluş veya işletmelerin bu kasırgada hayatta kalabilmek, ayakta durabilmek veya diğerlerine göre fark oluşturmak, günceli



yakalamak, gelişmelere ayak uydurmak, geride kalmamak için satın aldığı, geliştirdiği yüzlerce e-belge yazılımları, dijital dönüşüm fikirleri, ürünleri ile karşılaşılıyor.

Kurumların, işletmelerin bir kısmı elektronik/dijital çağda bu yeni ürün, süreç ve hizmetlerle başarı sağlarken, bazıları da çalışanlar veya hizmet alanlarca yeterince tanınmadan, kullanılmadan ortadan kaldırılıyor. Geriye ise üzerinde aylarca, yıllarca çalışılmış bir projenin, yüzlerce saat emeğin ve yapılan mesailerin ufak bir izi kalıyor. Bir de tüm bunlar üzerine, belki sınırları zorlayan veya aşan yatırım maliyetleri biniliyor.

Aslında iyi projelendirilmeden, üzerinde düşünülmeden, sırf moda olduğu için elde edilen, satın alınan, emek harcanarak geliştirilen bu elektronik/dijital ürünlerin birçoğu, üzerinde biraz çalışılarak fayda sağlayacak veya hizmeti kolaylaştıracak, hedeflere erişirecek nitelik de kazanabilir.

Başarısızlığın altında, yönetim mekanizmalarının konuya yabancı olması sebebiyle yerine getiremediği rehberlik ve liderlik, konuyu önemsememe, meseleye bir süreç olarak değil de bir ürün olarak bakma, bütçe, kaynak, proje ve insan yönetimi gibi birçok farklı neden yattığını söyleyebiliriz. Ancak daha da önemli olan bir neden daha var:

Yönetim mekanizmalarına, çalışanlarımıza, paydaşlarımıza veya hizmet alanı elektronik/dijital ürün, hizmet ve ortamların bir belge/bilgi yönetimi süreci olduğunu doğru dilden anlatamıyor, farkındalık oluşturamıyoruz.

‘Ne yapılması lazım?’ sorusu hemen akla geliyor. Hangi kurum ve kuruluşta çalışıyor olursak olalım, analitik zekâmızı duygusal zekâmımızla harmanlamak konunun hem kilit hem de çözüm noktalarından birisi olarak görülüyor. Belge/bilgi yönetimi-teknoloji sarmal ilişkisinin bir ürün değil, süreç yönetimi olduğunu öyle anlatmak, öyle örneklendirmek gerekiyor ki hem akıllarda, hem duyularda, hem de kalplerde güçlü izler bırakabilsin.

Peki, bu olayın kahramanı kimdir? İşte birçok şey burada düğümleniyor, çözülüyor.

Biz belge/bilgi yönetimi süreçlerini, önemini, gerekliliğini, işlevlerini anlatırken ana kahraman veya karakter kim? Bu noktada kurumlar, kuruluşlar veya işletmelerde teknolojik ürünün kendisi veya hazır paket yazılım programlar öne çıkıyor. E-belgenin/arşivin, dijital ortamların, teknolojik gelişmelerin süreçlere katkısı noktasında, genelde ürünün kendisini ve kalitesini anlatarak işe başlıyoruz.

“Bilgisayarlar ve yazılım son derece gelişmiş özelliklere sahip. Kurumdaki herkesin yazdığı yazıyı tek uygulamadan görebileceksiniz, kurum dışından gerekirse mobil uygulamalar üzerinden her şeye erişebileceksiniz, hatta gerekli olursa izinlerinizi mobil onaya sunabileceksiniz. 400 sayfa belgeyi 10 dakika içerisinde otomatik olarak sisteme aktarabileceksiniz. Tek tıkla kimin ne iş yaptığını, ne kadar sürede yaptığını görebileceksiniz. İnternete çok hızlı bağlanabileceksiniz.”

Oysa hedeflerimiz, faaliyetlerimiz, hizmetlerimiz için bunlar öncelikli konular olmayabilir.

E-belge yazılımını gerçekleştireceğimiz donanımı, dijitalleştirmenin getireceği hızı tanıtmak, iş, faaliyet sayısını arttırma, verimli olduğumuzu duyurma, teknoloji kullandığımızı vurgulama ihtiyacımız bizlere bunu yaptırabilir. Bu konunun farklı birçok yönü de olabilir. Ancak bizim bu sistemleri kurgularken, edinirken ürünün göz kamaştırıcı yapısından farklı, dışarıdan görünmeyen başka amaçlarımız da vardır ve olmalıdır.

Biz öncelikle teknolojinin ve ona ait ürünlerin gücünü, kurumsal düzeyde gösteriş yapmak, sırf moda olduğu algısı yüzünden ‘teknolojiyle donandım’ görüntüsü, duygusu vermek için değil, kurumsal, idari, toplumsal ve devlet düzeyinde hedeflere erişmek, kamu yararını gözeterek hizmet sunmak, artı değerler oluşturmak amacıyla kullanmak durumundayız.

Bir dijitalleştirme ürünü çok hızlı ve yüksek çözünürlükte belge taraması yapabilir, ancak önemli olan kurumsal düzeyde hangi belgelerin dijitalleştirileceğine karar vermektir. Sıklıkla kullanılmayan, arşiv malzemesi olarak değerlendirmeye tabi tutulmayan, imha edilecek malzemeyi dijitalleştirmek ne kadar verimli ve kamu yararına uygundur? Öncelikle dijitalleştirme ilkelerini belirledikten sonra, bu ilkelere uygun ürün seçimi yapmak gereklidir.

Hızdan, niceliksel büyüklükten ziyade, güvenli ve güvenilir belge üretimini sağlamak, nitelikli belgeye, bilgiye kolay ve hızlı, istenen zaman ve zeminde kontrol altında, takip edilebilir olarak erişilmesi önemlidir.

Kurumlar, kuruluşlar, işletmeler, organizasyonlar hangi bilgilere sahip olduklarını neyi niçin ürettiklerini, sakladıklarını, saklamaları gerektiğini, neyi, niçin imha edeceklerini bilmek istemelidir. Hangi bilgiye sahip oldukları bilgisi aynı zamanda hangi belgeye sahip olduklarının da bir göstergesidir.

E-belge/arşiv yazılımlarının ise kurumun iş, işlem süreçlerine uygun olması, yasal zemine oturması en son teknolojiye sahip bilgisayar üzerinde çalışmasından daha önemlidir. Yoksa sırf son derece gelişmiş özelliklere sahip olduğu için üründen hareket ederek satın alma işlemi yapmak kamu yararını gözetmemektir. Önemli olan ürünün en üst model olması değil, iş, işlem süreçlerine katkısı, verimliliği ve kamuya sağlayacağı yararadır. Gelecek öngörülerinde de ürün-yarar-süreçler ilişkisini doğru çerçeveselendirmek uygun olacaktır.

Bir dizi çok pahalı, getirisinden daha fazla götürüsü, hatta zararı olabilecek teknolojilere yatırım yaparak kamu zararı doğurmak tehlikesini göz önünde bulundurarak, işe yarayacak, başarı sağlayacak teknolojilere ve yapısallıklara yatırım yaparak başarıyı tetikleyecek bir dizi tamamlayıcı politikalar geliştirmek akıllı uygulamalar olacaktır.

Bu noktada olayın ana kahramanı, iş, işlem, hizmet ve faaliyet süreçlerini analizlere dayalı belirleyip sisteme aktaracak, bunları teknoloji ile işe yarar biçimde birleştirecek, gelecek öngörüsüyle yeni teknolojilere taşınabilir kılacak, hizmet, faaliyet, iş ve işlemleri olumlu ve verimli yönde tamamlayacak politikalar sunacak, kamu yararını gözeticek arşivciler, belge/bilgi yöneticileridir.

Tüm bunların rehberliğinde belge/bilgi eğitim ve öğretim müfredatının, içeriğinin de geleceğe yönelik öngörülerin şekillendireceği bir kapsama büründürülmesi gerekir. Richard Nisbett (2018, s. 7), 'Mindware Etkili Düşünme Araçları' adlı kitabının 'Sunuş' kısmında Harvard Üniversitesi eski başkanı Lawrence Summers'den şu alıntıyı yapar: "Eski devirlerde, arazi üzerinde kadastro etüdü yapan çok insan varken, çok iyi eğitim veren bir üniversitede okuyan her öğrencinin trigonometriden anlaması mantıklıydı. Bugünse olasılık, istatistik ve karar analizine dair temel bilgilere sahip olmak çok daha mantıklıdır."

Belge/bilgi yönetiminde eğitim alan ve gelecekte, özel işletmelerde veya kamuda görev yapacak öğrencilerin, geleceğin teknolojik öngörülerine uygun bir eğitime tabi tutulması aynı zamanda ulusal bir güç unsuru olarak görülmelidir. En önemli olarak da belge/bilgi yönetimi ve arşivcilik mesleğinin hem eğitimsel hem kamusal hem de toplumsal boyutta yeniden tasarlanıp şekillendirilmesi gerekliliği vardır. Belge/bilgi yönetimi, arşivcilik disiplini artık mesleki bilgi ve beceri geliştirme ile birlikte bilgi işlem, iletişim, değişik mühendislik alanları ve uygulamaları ile idari bilimler disiplinlerini birleştiren, sürekli gelişim içerisinde hareket eden bir bilimsel alan olarak yapılanmalıdır.

Teknolojik öngörülerle belge/bilgi yönetimini harmanlayan, çok yönlü ve disiplinlerarası bir yaklaşıma sahip profesyonel belge/bilgi yönetimi çalışanı, kurumsal veya devlet düzeyinde önemli bir katma değer olarak yer alır.

Eskiden klasik arşiv iş ve işlemlerini, evrak dağıtımını, klasörlemeyi, yer damgasını, kataloglamayı vb.ni öğrenmesi mantıklı olan bir belge/bilgi yönetimi öğrencisinin, artık veri analizini, yapay zekâyı, idari yapıları, temel iktisadi ve uluslararası hukuk kurallarını, makine öğrenmesini, nesnelere internetini öğrenmesi daha mantıklı bir projeksiyon değil midir?

Teknolojik öngörülerde bulunmak aynı zamanda mesleki planlama yapmanın da bir aracıdır. Objektif ve bilinçli gözlemler yaparak çerçeveselendirilen öngörüler, geleceğe yönelik mesleki hem etki hem de etkileşim ölçeğini ortaya koyar. Öngörülere dayalı bu çalışmaların, ölçeklendirmelerin sonunda edinilen bilgilerin, veriye, analizlere dayalı tasavvurların ışığında oluşturulacak politika ve davranış modellerinin kurumlar ve yönetim mekanizmalarınca gelecekte de destekleniyor olması, başarının sürdürülmesi açısından elzemdir.

### 3. Neler Yapılabilir?

Bu açıklamalar doğrultusunda ilk elden yapılacakları da şu şekilde sıralayabiliriz:

- Hukuki, ahlaki, ekonomik, sosyal etki ve risklerin azaltılmasını da göz önünde bulundurarak yeni veri ve bilgi etiği politikaları geliştirmek.
- Yapay zekânın, nesnelerin internetinin vb. teknolojilerin büyüme potansiyelinin hızının hesaplanarak belge/bilgi yönetimi süreçlerinde kullanılabilirliğine yönelik senaryolar üretmek.
- Faaliyet veya hizmet süreçlerinin nasıl yürüdüğü hakkında kaliteli ve rasyonel veriler elde etmeyi sağlamak için temel elektronik/dijital süreç yönetimini belge/bilgi yönetim süreçleriyle eklemlendirip, uyumlu hale getirmek.
- Kurum, kuruluşların elektronikleşme, dijitalleşme ve sonrasında yapay zekâ ve gelişmiş diğer teknolojilerin kullanımına geçmesindeki en kritik nokta olan eğitim süreçlerini planlamak.
- Kısa vadeli etkileri tahmin edilebilecek alanlarda, çalışanların uyum sağlayabilmesi için uygun maliyetli ve erişilebilir ilgili eğitimlerin sağlanması için hazırlıklı olmak.
- Daha uzun vadede, akıllı makinelerin yanında, yalnızca insanların yerine getirebileceği rollerin neler olabileceğini belirlemek. Empati, muhakeme, yaratıcılık ve uyarlanabilirliğe odaklanan işleri yeniden değerlendirip, yeni kamu dünyasına uyum sağlamak için süreçlerin ne olabileceği hususunda öngörülerde bulunup bu konularda çeşitli senaryoları gözler önüne serecek simülasyonlar yapmak.
- Kamu hizmet ve faaliyetlerinin yürütüldüğü her alanı, belge/bilgi yönetimi ve teknoloji sarmalı dokusu içerisinde özgün çalışmalarla çerçevlendirmek, gelecek tasarımları geliştirmek.
- Kâğıtsız işlemleri mümkün kılmak belge/bilgi yönetimi-teknolojik öngörü bileşkesinde geçiş sürecinin bir parçası olarak bugün hayatımızda yer alıyor. Kâğıtsız işlemler için gerekli teknolojiyi uygulamayla ilgili getirileri-götürüleri hesaplayıp, ölçeklendirerek, elektronik/dijital prosedürleri oluşturmak üzere yasal bir çerçeveye yönelik hazırlıklar yapmak. Kâğıtsız kamu, iş dünyası, yasal süreçler stratejisini, sadece vatandaşların devlet ile olan ilişkisi için değil, devlet kurumlarının kendi içindeki iletişimi için de kurgulamak.
- Kâğıtsız ortamda üretilen verinin/belgenin/bilginin sürekliliğini, erişilebilirliğini, paylaşılabilirliğini, yeni teknolojilere aktarılabilirliğini sağlayacak politikalar ve yol haritaları oluşturmak. (Ancak bu durum, yakın tarihte artık tüm faaliyetlerde kâğıt belgelerin hayatımızdan çıkacağı veya talep edilmeyeceği anlamına gelmemektedir. Hangi belgelerin kâğıt olarak üretilip saklanacağı da hukukçularla belge/bilgi yöneticilerinin ortak çalışması neticesi ortaya konulmalıdır.)

Ulusal düzeyde teknoloji tabanlı, özgün yapısalılıklarla donatılmış, geleceğe yönelik teknoloji öngörüsü oluşturulmuş bir belge/bilgi yönetimi sistemi kurgulama faaliyetlerine destek vermek. Bu çerçevede ulusal belge/bilgi yönetimi sistemi üst düzey karar mekanizmalarının desteği ve yönlendirmesi ile hayata geçirilebilir. Ancak yönetim mekanizmaları, belge/bilgi yönetim sisteminin profesyonelleri ile akademik yapıların şu başlıklarda toplayabileceğimiz girişimleri kapsayan politikalar geliştirmeleri önemlidir:

#### 3.1. Akılcı girişimlere dayalı politikalar:

Belge/bilgi yönetimi sisteminin ulusal düzeyde kurgulanıp uygulanabilir ve işletilebilir olması için akılcı girişimlere dayalı politikalara ihtiyaç vardır. Akılcı girişime dayalı politikalar, veri, enformasyon, bilgi ve yenilikçiliği gelecekteki büyümenin anahtarı olduğunu gösterecek yaklaşımlar ve eylemler üzerine oturtulur. Ulusal düzeyde araştırma çalışmalarını güçlendirme, bilgi üretme, paylaşma, güvenliğini, güvenilirliğini temin etmek yoluyla, sistemin özgün teknolojik gelişmelere rehberlik ederek idari, bilimsel, askeri, kültürel, ekonomik büyümeyi, gelişmeyi tetiklemesinde katkıda bulunup ayrıca bu alanlarda istihdam yaratıcı ürün ve hizmetlere dönüştürülmesini hedeflemelidir. Konunun yalnızca bir dosyalama faaliyeti olmadığı, iletişim ve bilgi teknolojisinin tümüyle belge/bilgi yönetim sistemleri üzerinde hareket ettiği, karşılıklı manevra ve hareket alanlarının da bu yönetim sistemleri aracılığıyla gerçekleştirilebileceği, topluma ve hedef kitlelere akılcı girişimlerle anlatılmalıdır.



### 3.2. Sürdürülebilir girişimlere dayalı politikalar:

Belge/bilgi yönetimi sisteminin gerektirdiği süreçlerle birlikte verinin, enformasyonun ve bilginin doğru kanallar üzerinden yönetilmesi ve zamanında kullanılması ile ortaya çıkacak enerji ve yeni kaynakların sürdürülebilir politikalarla desteklenmesi gerekir. Belge/bilgi yönetimi sistemi ve teknolojik öngörü faaliyetleri birlikteliği de bu sürdürülebilirliği destekler.

### 3.3. Kapsayıcı girişimlere dayalı politikalar:

Ulusal belge/bilgi yönetimi sisteminden kast edilen merkezi bir yönetim sisteminden ziyade değişik yapısalıkların belirlenmiş ilkeler çerçevesinde, aynı hedeflere yönelik olarak yönetilmesi, en ufak veriden stratejik güvenlik gerektiren bilgiye kadar tümüne istenen zamanda kolay ve hızlı erişimin sağlanması, bu arada teknolojik özelliklerin özgünlüğünün oluşturulmasıdır. Bu çerçevede her kurum ve kuruluş kendi özgün yönetim sistemini kurgulayıp kullanırken, ulusal olarak belirlenmiş temel ilkeler doğrultusunda sistemlerin birlikteliğini ve birbirini tanımasını sağlar. Ulusal bilgi birikimi yönetilebilir ve verimli kullanılabilir olur. Bunun için ise ülke bazında gerektiğinde özel işletmeleri de içerisine dâhil edecek şekilde bir kapsayıcılığa sahip olmalıdır.

Öngörülerin gerçekleştirilmesi için şu hususların da gerçekleştirilmesi zorunlu görülmelidir:

- Öncelik verilmesi gereken teknolojik faaliyet konuları ile kritik teknolojilerin ne olacağının hızla ve tutarlılıkla tespit edilmesi,
- Bu teknolojilere uyum sağlamak, eklenilebilmek için, belge/bilgi yöneticisi olarak gelinmesi gereken yetenek düzeyinin,
  - Kişisel, kurumsal veya devlet düzeyinde alınması gereken önlemlerin,
  - Uygulanacak program, proje ve stratejilerin belirlenmesi;
- Diğer ülkelerin erişilebilen teknolojik öngörülerinin incelenerek değerlendirmeye tabi tutulması,
- Belge/bilgi yönetim süreçlerinin etkileşim içerisinde bulunacağı teknolojik öngörü çalışmalarına yönelik yöntemlerin belirlenmesi,
- Profesyonel belge/bilgi yönetimi çalışanları arasında karışıklıklara meydan vermemek ve yeni kavramlar hakkında birlik sağlamak üzere, kavramları açıklayıcı çalışmalar yürütüp, bu açıklamaların meslek gruplarıyla paylaşılması,
- Geleceğin teknolojilerinin etki alanlarını belirlemek üzere senaryolar geliştirip bunların simüle edilerek tartışmalara açılması, görüşlerin alınması,
- Bu senaryolar ve simülasyonlar neticesi kritik önceliklerin belirlenip, bunlara yönelik faaliyetlerin yönlendirilmesi,
- Geleceğin teknolojileri hususunda ülke düzeyinde güçlü ve zayıf yönlerimizin tespit edilmesi,
- Bu teknolojinin alanımıza getireceği fırsatların veya tehditlerin belirlenerek bu fayda ve tehditlerin ülke boyutunda etkisinin ne olacağının hesaplamalarının yapılması,

Tüm bunlar çerçevesinde mesleki açıdan desteklenecek alanların, bunların etki gücünün tespit edilip modellenmesi zorunludur.

## 4. Sonuç

Teknolojinin icat edeni değil de yalnız kullanıcısı olanları, dönüştürmeyi yıkıp geçtiği, hatta ezdiği bir dünyaya doğru gidildiği hissi birçok kişide hâkim duygudur. Bu yıkıcı teknolojik gelişime karşı iş modellerinde, çalışma süreçlerinde ve mesleki niteliklerinde köklü değişiklikler yapamayanların tam bağımsız olarak hayatını sürdürmesi zorlaşacak görünüyor.

Öte yandan bugünkü bakışla gittikçe yaklaşan, çok büyük, karmaşık, sıkıntılı görünen bu süreci teknolojik öngörülerini, süreçleri sistemleştirip yöneterek, öngörülerle doğru orantılı küçük ama etki alanı geniş, araştırma-yenileştirme faaliyetleriyle birlikte, ağ yapıları üzerinde özgün nitelikler geliştirerek ayakta kalmak, hatta önemli bir güç unsuru haline dönüşmek mümkün olabilecektir. Yani, küçük ve yönetilebilir süreçler öngörülere dayalı yeni iş modellerinden ve sistemlerden güç alarak girecekleri asimetrik rekabetle bu alanın büyük ve önder devletleriyle aynı kulvarda yarışa katılabileceklerdir.

Kurum ve kuruluşlar teknolojinin belge/bilgi sarmalı içerisinde yer alan, yeni fırsatlarını ve risklerini anladığında, bu yeni sistemi kendi kurumsal büyüme ve ilerleme stratejilerine dâhil etmeye başlayacaklar, yönetilebilir ve özgün teknolojilere dayalı bir operasyon alanı oluşturarak, o güne kadar kullanılan geleneksel iş modelinin çağa eklenmesini sağlayabileceklerdir.

Geleneksel kurumsal altyapıları optimize etmeye ve geleceği icat etmeye odaklanan oluşumlar ayakta kalabileceklerdir. Kültürel engeller, kemikleşmiş idari yapılar ve öngörüsüz, geleceğe taşınamayacak mevcut ölçütler geleneksel yapısallıkların dönüşmesini zorlaştırdığı gibi bağımsız yönetilebilirliği veya yaşamayı da zorlaştıracaktır.

Teknolojik öngörü, belge/bilgi yönetimi metodolojisini ve gerekliliğini, önemini, elektronik ve dijital uzmanlığı bir potada eriten, belgenin/bilginin yaşamakla ölmek kadar her alanı etkilediği bilincine sahip olan yönetim mekanizmalarına sahip ülkemizdeki kurumların sayısı günümüzde pek de fazla değil. Bu noktada belge/bilgi yöneticilerine birçok mesleki alandan daha fazla vizyon sahibi olmak gerekliliği ve sorumluluğu düşüyor.

Ulusal belge/bilgi yönetimi-teknoloji öngörü projeleri, geleceğini kendisi kurgulayabilen bir güç olma yetkinliğini kazanmak isteyen ülkemiz için kritik bir önemdedir. Bu çerçevede, ulusal belge/bilgi yönetimi-teknoloji öngörüsü alanında; metodolojiye, uygulama ve sonuçlarına yönelik, yapılan araştırmalar ve farklı yaklaşımlarla, sonraki uygulamalarda faydalı olabilecek nitelikte bulgu ve öneriler ortaya konulmalıdır.

Ülke olarak umudumuz, önümüzdeki yıllarda, belge/bilgi yöneticilerinin de katkılarıyla, öngörülerıyla özgün, kendimizce geliştirilmiş teknoloji ve sistemlerin aracılığıyla, endüstri 5.0'dan, 5G'den, yapay zekâdan, nesnelerin internetinden, makine öğrenmesinden vb. farklı birçok alandan üst düzeyde faydalanabilmektir. Gelecekte teknolojik bağımlılığı ortadan kaldıracak bağımsız yönetimler için, belge/bilgi yönetimi ile teknoloji öngörülerinin ortaya koyacağı özgün şemayı, kurum ve kuruluşların sürdürülebilirlik stratejileri içerisinde yer alacak şekilde faaliyetleri arasında konumlandırmasında fayda vardır.

Küresel teknolojik gelişmeler, süreçler, etkileşimler bağlamında, bilinmelidir ki, bilim, teknoloji ve yenileşmede yetkinleşmeyi göze alamayan, bilgi ve iletişim teknolojisinin temelini oluşturan belgeyi/bilgiyi yönetmenin yol ve yöntemini bulamayan bir Türkiye için gelecek belirsiz ve tanımsızdır. Bu noktada da önemli olan, bu alandaki çalışmalara yönetim mekanizmalarının önyargısızca, vizyoner bir bakış açısıyla ve güçlü bir irade ile sahip çıkmasıdır. Elinizde satın aldığımız ne kadar gelişmiş model ve sistemler olursa olsun, kendinize ait özgünlüğe sahip değilseniz, belgenin/bilginin önemi ve gerekliliği hakkında kişisel, kurumsal yönetimsel ve toplumsal farkındalık oluşturamamış, bilgidен ziyade bilinç geliştirememişseniz, ortaya koyacağınız her stratejinin, sunacağınız her politikanın temeli zayıf kalacak, büyük oranda yalnız gösteriden ibaret olacaktır.

## Kaynakça

- Gartner'ın 2018 ve Sonrası İçin Stratejik Öngörüler. (2018). Derl. M. A. Alkan. Erişim Adresi: <https://www.endustri40.com/gartnerin-2018-ve-sonrasi-icin-stratejik-ongoruleri>
- Geray, H. (2016). Birikim düzenleri, yeniden yapılanma ve küreselleşme. F. Başaran ve H. Geray (Ed.). *İletişim Ağlarının Ekonomisi*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Nisbett, R. (2018). *Mindware Etkili Düşünme Araçları*. İstanbul: Türk Hava Yolları Yayınları.
- “Teknoloji Öngörüsü Nedir?” (2018). Erişim Adresi: <https://www.egitimler.info/nedir-nedemektir/teknoloji-ongorusu-nedir/>.
- Torunlar, M. (2017). “Bilginin bilgiyle savaşı: Belge/Bilgi yönetimi vizyonu ile istihbarat”. *Bilgi Sistemleri ve Bilişim Yönetimi: Beklentiler ve Yeni Yaklaşımlar* (s.3-34) içinde. Ankara: BİL-BEM.
- Ünal, M. A. ve Özdemirci, F. (2017). “EBYS (e-BEYAS) ve e-Arşiv sistemlerinde/ uygulamalarında yapay zekâ yaklaşımı”. *Bilgi Sistemleri ve Bilişim Yönetimi: Beklentiler ve Yeni Yaklaşımlar* (s.57-63) içinde. Ankara: BİL-BEM.